

United Nations
Nations UniesInternational Criminal Tribunal
for the former Yugoslavia
Tribunal Pénal International
pour l'ex-Yugoslavie

“SREBRENICA” (IT-02-60/1)

**MOMIR
NIKOLIĆ****MOMIR NIKOLIĆ***Osuđen za progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi*

Od jula 1995. do kraja rata, pomoćnik komandanta za bezbjednost i obavještajne poslove Bratunačke brigade vojske bosanskih Srba

- Osuđen na kaznu od **20 godina zatvora**

Krivična djela za koja je osuđen:

Progoni na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi (zločini protiv čovječnosti)

- Nikolić je učestvovao u ubistvima hiljada civila bosanskih Muslimana, uključujući muškarce, žene, djecu i starije osobe.
- Učestvovao je u okrutnom i nečovječnom postupanju prema civilima bosanskih Muslimanima, uključujući teška premlaćivanja u Potočarima i zatočeničkim objektima u Bratuncu i Zvorniku.
- Terorizirao je civile bosanske Muslimane u Srebrenici i Potočarima.
- Uništavao je ličnu imovinu i predmete koji su pripadali bosanskim Muslimanima.
- Prisilno je premještao bosanske Muslimane iz srebreničke enklave.

Datum rođenja	20. februar 1955. u Bratuncu, Bosna i Hercegovina
Optužnica	Prvobitna optužnica: 26. mart 2002.; objelodanjena 2. april 2002.; Izmijenjena spojena optužnica: 27. maj 2002.
Datum hapšenja	1. aprila 2002. od strane multinacionalnih Stabilizacijskih snaga (SFOR)
Prebačen na MKSJ	2. april 2002.
Prvo stupanje pred Sud	3. april 2002., izjasnio se da nije kriv ni po jednoj tački Optužnice
Potvrдно izjašnјavanje o krivici	7. maja 2003. potvrдно se izjasnio o krivici za progone
Presuda o kazni Pretresnog vijeća	2. decembra 2003. osuđen na 27 godina zatvora
Presuda Žalbenog vijeća	8. marta 2006. kazna smanjena na 20 godina zatvora
Kazna izdržana	11. aprila 2007. prebačen u Finsku na izdržavanje ostatka kazne; u kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 2. aprila 2002. 14. marta 2014. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu (stupilo na snagu 1. Jula 2014.)

STATISTIČKI PODACI

S obzirom na to da je Sporazum o izjašnjanju o krivici sklopljen prije početka suđenja, nije bilo potrebno održati suđenje.

PRESUDA O KAZNI PRETRESNOG VIJEĆA	
2. decembar 2003.	
Pretno vijeće I	sudija Liu Daqun (predsjedavajući), sudija Volodymyr Vassylenko, sudija Carmen Maria Argibay
Tužilaštvo	Peter McCloskey, Stefan Waespi, Antoinette Issa, Anne Davis
Obrana	Veselin Londrović, Stefan Kirsch

ŽALBENI POSTUPAK	
Žalbeno vijeće	sudija Fausto Pocar (predsjedavajući), sudija Mohamed Shahabuddeen, sudija Mehmet Güney, sudija Andresia Vaz, sudija Theodor Meron
Tužilaštvo	Peter Kremer
Obrana	Rock Tansey, R.J. Livingston
Presuda	8. mart 2006.

POVEZANI PREDMETI	
BLAGOJEVIĆ i JOKIĆ (IT-02-60) “SREBRENICA”	
ERDEMOVIĆ (IT-96-22) “POLJOPRIVREDNO DOBRO PILICA”	
KARADŽIĆ (IT-95-5/18) “BOSNA I HERCEGOVINA” I “SREBRENICA”	
KRSTIĆ (IT-98-33) “SREBRENICA-DRINSKI KORPUS”	
MILOŠEVIĆ (IT-02-54) “KOSOVO, HRVATSKA i BOSNA”	
MLADIĆ (IT-09-92) “BOSNA I HERCEGOVINA” I “SREBRENICA”	
OBRENOVIĆ (IT-02-60/2) “SREBRENICA”	
ORIĆ (IT-03-68)	
PERIŠIĆ (IT-04-81)	
POPOVIĆ i drugi (IT-02-88) “SREBRENICA”	
STANIŠIĆ i SIMATOVIĆ (IT-03-69)	
TOLIMIR (IT-05-88/2) “SREBRENICA”	
TRBIĆ (IT-05-88/1) “SREBRENICA”	

OPTUŽNICA I OPTUŽBE

Prvobitna optužnica protiv Nikolića potvrđena je 26. marta 2002., a objelodanjena 2. aprila 2002.

Dana 17. maja 2002., Pretresno vijeće II odobrilo je zahtjev tužilaštva za spajanje predmeta protiv Nikolića i predmeta protiv Vidoja Blagojevića, Dragana Obrenovića i Dragana Jokića (IT-02-53). Pretresno vijeće je naložilo da ta četvorica optuženih budu zajedno optužena i da im se zajedno sudi, a tužilaštvu je naložilo da podnese izmijenjenu spojenu optužnicu. Ta optužnica je podnesena 27. maja 2002. pod brojem predmeta IT-02-60.

Prema važećoj optužnici, Nikolić je u vojsku mobilisan 18. aprila 1992., i tada je bio stacioniran u štabu Teritorijalne odbrane kao pomoćnik komandanta za obavještajne poslove u Bratuncu, u istočnoj Bosni i Hercegovini. U julu 1995., raspoređen je u Bratunačku brigadu Vojske Republike Srpske (VRS), gdje je imao čin kapetana 1. klase i dužnost pomoćnika komandanta za bezbjednost i obavještajne poslove. Na toj dužnosti je ostao do kraja rata.

U optužnici je navedeno da je Nikolić bio prisutan u zoni odgovornosti Bratunačke brigade od 4. jula 1995. do 1. novembra 1995.

Takođe je bio optužen kao učesnik udruženog zločinačkog poduhvata sa zajedničkim ciljem da se žene i djeca iz srebreničke enklave 12. i 13. jula 1995. prisilno premjeste u Kladanj, a da se hiljade bosanskih Muslimana, muškaraca i mladića od 16 do 60 godina iz srebreničke enklave zarobe, zatoče, po prijekom

postupku strijeljanjem pogube, pokopaju i nanovo zakopaju u periodu od 12. do 19. jula 1995. ili približno do tog datuma.

Nikolić je optužen na osnovu individualne krivične odgovornosti (član 7(1) Statuta) za:

- Genocid ili, alternativno, suučesništvo radi počinjenja genocida (genocid, član 4),
- Istrebljivanje, ubistvo, progone na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi, nehumana djela (prisilno premještanje) (zločini protiv čovječnosti, član 5),
- Ubistvo (kršenje zakona i običaja ratovanja, član 3).

SPORAZUM O IZJAŠNJAVANJU O KRIVICI/POTVRDNO IZJAŠNJAVANJE O KRIVICI

Procedura vezana za sporazum o izjašnjavanju o krivici regulisana je Pravilnikom o postupku i dokazima Međunarodnog suda (pravilo 62ter). Tužilac i odbrana mogu se sporazumjeti da, nakon što se optuženi potvrdno izjasni o krivici po optužnici ili po jednoj ili više tačaka optužnice, tužilac može zatražiti od Pretresnog vijeća da se optužnica shodno tome izmijeni i zatražiti neki konkretan raspon kazne ili se složiti s rasponom kazne koji je predložila odbrana. Pretresno vijeće ne obavezuje nijedan od takvih sporazuma.

Dana 6. maja 2003., pred Pretresnim Vijećem je održan pretres o “Zajedničkom zahtjevu za razmatranje Sporazuma o izjašnjavanju o krivici sklopljenom između Nikolića i tužilaštva”. Vijeće je zatražilo da strane u postupku izmijene sporazum o izjašnjavanju o krivici i 7. maja 2003. Nikolić se izjasnio krivim po tački 5 optužnice - progoni na političkoj, rasnoj i vjerskoj osnovi kao zločin protiv čovječnosti. Pretresno vijeće je prihvatilo izmijenjeni sporazum o izjašnjavanju o krivici i proglasilo ga je krivim, s tim da je tužilaštvo pristalo da povuče preostalih pet tačaka protiv Nikolića, bez nanošenja štete bilo kojoj strani. Pored toga, u okviru sporazuma Nikolić je pristao da svjedoči u drugim postupcima pred Međunarodnim sudom, uključujući druga suđenja koja su u vezi sa Srebrenicom. U septembru 2003., Nikolić je osam dana svjedočio na suđenju Blagojeviću i Jokiću, s kojima su ranije bio optužen u istom predmetu.

IZJAVA MOMIRA NIKOLIĆA

“Časni Sude, želim ovom izjavom da vam na najjednostavniji i najkraći način predočim svoje razloge zbog kojih sam se izjasnio krivim po tački pet optužnice. Odluku sam donio sam, bez bilo kakvog pritiska, prijatnje ili nagovaranja od strane mojih advokata ili tužilaštva, da izađem pred ovaj časni Sud i priznam da se u Srebrenici dogodio zločin u kojem sam i sam učestvovao i za koje očekujem adekvatnu kaznu.

Iskreno želim da pred ovim časnim Sudom i javnim mnijenjem, a posebno bošnjačkim, izrazim svoje duboko i iskreno žaljenje i kajanje zbog zločina koji se dogodio i da se izvinem žrtvama, njihovim porodicama i bošnjačkom narodu zbog svog učešća u tom zločinu. Svjestan sam da mrtve ne mogu vratiti, da porodicama svojem priznanjem bol ne mogu ublažiti, ali sam ovim činom želio da doprinesem da se napokon sazna potpuna istina o Srebrenici i njenim žrtvama, da državni organi Republike Srpske i svi pojedinci koji su učestvovali u zločinu slijede moj put, priznaju svoje učešće i krivicu, predaju se i odgovaraju za ono što su uradili.

Priznanjem sam želio da pomognem Sudu i tužilaštvu da dođe do potpune istine i da svjedoče, žrtve zločina, njihove majke, braću i sestre ne izlažem novim patnjama i da ih ne podsjećam na tu užasnu tragediju.

Ja mislim, časni Sude, da moje priznanje predstavlja jedan od značajnih koraka ka izgradnji povjerenja i zajedničkog života u Bosni i Hercegovini, i nakon ovog priznanja kazne koja mi slijedi, a kada kaznu izdržim, moja je želja da se vratim u moj rodni grad Bratunac i tamo živim sa svim drugim narodima u miru i slozi, kao i prije izbijanja ratnih sukoba.” (Momir Nikolić, pretres o kazni, 29. oktobar 2003.)

PRESUDA O KAZNI PRETRESNOG VIJEĆA

Zajedno sa Sporazumom o izjašnjanju o krivici podnesena je i pismena izjava o činjenicama vezanim za krivična djela i učešće Nikolića u njima. U Izjavi o činjenicama i optužnici, za koje je Nikolić potvrdio da su istiniti, opisana su krivična djela počinjena protiv civilnog stanovništva koje je pobjeglo iz srebreničke enklave nakon što su je napali i zauzeli Srbi.

U Potočarima, žene, djeca i stariji ljudi odvojeni su od vojno sposobnih muškaraca. Muškarci su zatočeni, a njihove žene i djeca ukrcani u autobuse i prisilno premješteni na teritoriju pod kontrolom Muslimana. To prisilno premještanje bilo je praćeno terorisanjem, ponižavanjem i krajnjom okrutnošću.

Zatočeni muškarci odvedeni su iz Potočara na pogubljenje. Isto tako, muškarci koji su u "koloni" bježali iz Srebrenice zarobljeni su i zatočeni do pogubljenja. Na jednoj lokaciji, vojnoj ekonomiji Branjevo, otprilike 1.200 muškaraca bosanskih Muslimana zarobljenih iz te kolone pogubljeno je vatrom iz automatskog oružja. Ukupno je ubijeno više od 7.000 ljudi.

Pretno vijeće je zaključilo da je Nikolić bio upućen u zločine koji su uslijedili nakon pada Srebrenice. Štaviše, ono je zaključilo da se čini da je bio u samom središtu zločinačke aktivnosti dok se operacija širila iz Potočara u Bratunac i zatim u Zvornik. Nikolić je prisustvovao trima sastancima u hotelu «Fontana» na kojima se raspravljalo i odlučivalo o sudbini muslimanskog stanovništva. Nije imao nikakvih prigovora na ono što mu je rečeno da je plan: da se muslimanske žene i djeca deportuju na teritoriju koju su držali Muslimani, a da se muškarci Muslimani odvoje, zatoče i na kraju pobiju. Umjesto da se tome usprotivi, Nikolić je predložio moguće lokacije za zatočenje i pogubljenje. Nikolić je 12. jula 1995. bio u Potočarima - vidio je vlastitim očima da muškarce razdvajaju od njihovih porodica. Pretno vijeće je zaključilo da nije učinio ništa da zaustavi premlaćivanja, poniženja, razdvajanja ili ubijanja. Nadalje, Pretno vijeće je zaključilo da je u mjesecima koji su uslijedili nakon pogubljenja, Nikolić koordinirao otkopavanje i ponovno zakopavanje tijela Muslimana.

Dana 2. decembra 2003., Pretno vijeće je osudilo Nikolića na 27 godina zatvora.

PRESUDA ŽALBENOG VIJEĆA

Dana 30. decembra 2003., Nikolić je podnio najavu žalbe na izrečenu kaznu. Dana 8. marta 2006., Žalbeno vijeće je izreklo presudu i smanjilo Nikolićeve kaznu na 20 godina zatvora.

Nikolić se žalio na kaznu tvrdeći da je Pretno vijeće pogriješilo prilikom odmjeravanja kazne. Nikolić je podnio 12 žalbenih osnova. Žalbeno vijeće je prihvatilo tri žalbene osnove. Prvo, Vijeće je zaključilo da je Pretno vijeće Nikolićeve uloge u zločinima koje je počinio uzelo u obzir kako prilikom utvrđivanja težine zločina, tako i kao otežavajuću okolnost. Žalbeno vijeće se složilo s odbranom da je stoga Nikolićeve uloge u tim zločinima uzeta u obzir dva puta prilikom odmjeravanja kazne. Prema mišljenju Žalbenog vijeća Pretno vijeće je tu napravilo grešku.

Drugo, Žalbeno se vijeće složilo s obje strane u postupku da se Pretno vijeće u velikoj mjeri oslonilo na pogrešan prijevod napomena Nikolićevog branioca prilikom iznošenja završne riječi. Branilac je rekao da je "ubijeno oko 7.000 muškaraca", a prijevod je glasio da je "u ovoj kampanji ubijeno samo 7.000 osoba". Žalbeno je vijeće zaključilo da 'šokiranost' koju je Pretno vijeće izrazilo zbog te izjave pokazuje da je greška u prijevodu imala negativan utjecaj na odmjeravanje kazne Nikoliću.

Treće, Žalbeno vijeće se složilo da je Pretno vijeće pogriješilo prilikom procjene saradnje Nikolića s tužilaštvom i da stoga nije dalo dovoljnu težinu toj olakšavajućoj okolnosti.

Dana 11. aprila 2007., Nikolić je prebačen u Finsku na izdržavanje kazne. U kaznu mu je uračunato vrijeme koje je proveo u pritvoru od 2. aprila 2002. Dana 14. marta 2014. odobreno mu je prijevremeno puštanje na slobodu koje je stupilo na snagu 1. jula 2014.